

Wychodzi **codziennie** w południe,
z wyjątkiem dni świątecznych.

Prenumerata wynosi:

w Krakowie rocznie zhr. 9, kwart.
zhr. 2 c. 25, miesięcznie 80 c.

Pocztą w Austrii rocznie zhr. 12,
kwart. zhr. 3, miesięcznie zhr. 1 c. 15,
w Niemczech rocz. 24 mr., kwart. 6 mr.

KRONIKA

Numer pojedynczy cent. 5.

Ogłoszenia przyjmują się za opłatą
po c. 5 od wiersza (petit).

Nadesłane (na 3ej stronie) po c. 10 od
wiersza.

Prenumeratę i Ogłoszenia
przyjmuje Administracja „Kroniki“
przy ul. Sławkowskiej whotelu Saskim

Dziś Wilhelma w.
Jutro Jana i Pawła mm.

Redakcja otwarta codziennie z wyjątkiem
świąt od godz. 1—3 i od 4—6 popoł.

Wschód słońca o godz. 4. m. 3.
Zachód o godzinie 8 m. 12.

Od Redakcji.

Kronika wychodzić będzie dalej w 3im kwartale r. b.

Cena przedpłaty:

w Krakowie: miesięcznie c. 80.

z odnoszeniem do domu zhr. 1.

kwartalnie zhr. 2 c. 25.

Z przesyłką pocztową w państwie Austriackiem:

kwartalnie zhr. 3.

miesięcznie zhr. 1 c. 15.

Prenumerata przyjmuje się od **1 i 16** każdego miesiąca.

Prenumeratę miejscową, z odnoszeniem do domów,
składać można tylko w Redakcji, w hotelu Saskim.

Dla uniknięcia zwłoki w przesyłce numerów, uprasza
się o wczesne odnowienie przedpłaty.

— C. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie, miano-
wał praktykanta sądowego, Mieczysława Schätzla, auskul-
tantem bezpłatnym.

Kraków 25 Czerwca.

(Z.) O ile pożądanem a nawet niezbędnem jest za-
pewnienie taniego kredytu dla drobnych przemysłowców,
rzemieślników i w ogóle dla ludności mniej zamożnej, u-
trzymującej się z pracy rąk, — o tyle z drugiej strony
zabójczem się staje każde na tej drodze nadużycie, tem
więcej jeszcze, jeśli pod pozorem prawnej kontroli, wpro-
wadzając w błąd niedoświadczonych, eagnie ich nienechro-
nie w przepaść nędzy i proletariatu. Miasto Kraków po-
siada własną Kasę Oszczędności, dostępną, pod względem
pożyczek, tylko dla firm ustalonych, mających i gdzieindziej
ułatwiony kredyt. Przy tejże Kasie istnieje Zakład zasta-
wniczy, udzielający pożyczek na kosztowności, garderobę,
towary łokciowe itp., najlichnniejsza przeciw część ludności,
posiadająca zaledwie przedmioty niezbędne do codziennego
użytku — w razie nagłej potrzeby — pozbawioną jest i tej
pomocy. Znalezli się więc dobrodziejcie ludzkości, którzy
postarali się zapewnić tę próżnię, widząc w niej prawdziwą
kopalnię złota. Taki dobrodziej, otrzymuje konsens na
lombard, który śmiało nazwać można *pokątnym*, — i —
aby nie być posadzonem o rywalizację z Zakładem zasta-
wniczym miejskim, — nie pożyczka na fanty, ale *kupuje*
wszystko, z prawem odkupu, *pod przypadkiem*, w ciągu
jednego miesiąca. Komu i jaką przynosi korzyść taki fi-
lantropijny zakład i przeciwko jakim warstwom ludności
jest wymierzony, najlepiej wykażą cyfry. Lombard, o któ-
rym mówimy, udziela pożyczki (kupuje fanty) od 50 cent.
do 10 zhr. najwyżej! procentu policza sobie *tylko* 6 cent.

od reńskiego na miesiąc, czyli 72% rocznie — i procent
ten odtrąca sobie z góry! Po upływie miesiąca, fant nie-
wykupiony staje się własnością lombardu, a na sto wy-
padków najwyżej może dziesięć wraca do prawego właściciela.
Nie dosyć na tem; młodzież szkolna wciągnięta zo-
stała także w tę pułapkę — za kilka lub kilkadziesiąt cen-
tów lekkomyślne i nierozsądne dzieciaki zastawiają książki
i części ubrania; przed rodzicami łatwa wymówka, że się
zgbuilo — ztąd pochop do kłamstwa i ułatwienie niepra-
wych rozrywek za nieprawnie wyzyskane pieniądze. Czy to
wszystko cierpieniem być winno pod okiem władz kontro-
lujących, z wiedzą całego ogółu mieszkańców? Czy słynny
z dobroczynności Kraków nie powinien się zdobyć na wy-
cięcie takiego wrzodu, założeniem dla najbiedniejszej klasy
ludności, lombardu opartego na zasadach prawdziwej fi-
lantropji?! Odpowiedź na to pytanie zostawiamy sercom
zacnych obywateli i szlachetnych dam krakowskich, do nas
należało tylko wytknąć złe istniejące — kto ma środki po
temu, obowiązany jest to złe wykorzystać.

+ Wczoraj w klasztorze pp. Karmelitek bosych
w obecności ks. Kan. Górnickiego i przy asystencji XX.
Karmelitów, odbył się uroczysty obrzęd obłóczyn panny
hr. Zabielskiej. Podczas mszy św. odprawianej przez ks.
Gwardjana Karmelitów, kazanie miał ks. Rektor Tow.
Jez., na organach zaś grała ks. Czartoryska z towarzy-
szaniem śpiewu utalentowanej amatorki.

f Czytamy w *Kurjerze codziennym*: W sobotę
o godz. 11 z rana, rozległ się strzał w parku Łazien-
kowskim i przyległym mu ogrodzie Botanicznym. Zawi-
domiony o tym wypadku jeden z agentów policyjnych,
udał się na wskazane miejsce i znalazł leżącego na wznak
młodego mężczyznę pokrwawionego, ale będącego jeszcze
przy życiu. Zapytany o powody i przyczyny zamiaru za-
bójstwa, wyjął z bocznej kieszeni list napisany ołówkiem
następnęj treści:

„Nazywam się Karol Nejman, katolik, lat 34, drze-
worytnik — odbieram sobie życie z rozmysłem. Spotkał
mnie cios taki, że żyć dłużej nie mogę. Dawno już po-
stanowiłem sobie, że gdy mnie to spotka, to sobie życie
odbiorę. Jutro miały być moje zapowiedzi, a za tydzień
miałem być jednym z najszczęśliwszych małżonków. Ha!...
pozazdrościli mi szczęścia, to nie warto żyć dłużej na
świecie. Umieram z jęj imieniem na ustach.“

Znaleziono przy nim rewolwer kieszonkowy, oraz
pięć kul rewolwerowych w rękawiczce bawełnianej. Samo-
bójca niedawno zawarł umowę z jednym z tutejszych
artystów, w celu utworzenia drzeworytni w Krakowie.

XX Na liuji A—B, z krzywdą ogółu, komunikacja
jeszcze nie została przywróconą!

— Teatr letni uzyskał prawo obywatelstwa; poruszył już tyle i tak różnorodnych interesów, stał się, mówiąc jednem (galicyjskiem) słowem, taką *przynależnością* miejską, że dziwnie śmiesznym musiały się wydać każdy, kto by chciał twierdzić, że Kraków obywatel się kiedykolwiek bez tak ważnej letniej rozrywki. Na wczoraj podwojono już liczbę miejsc, a pomimo tego wiele osób, które wcześniej nie postarały się o bilet, musiało stać przez całe przedstawienie, co nawet i na świeżem powietrzu niekoniecznie jest przyjemnem. *Córka Pani Angot* wiele przyczyniła się również do tak liczego zgromadzenia publiczności, zawsze z przyjemnością słuchającej miłutkiego śpiewu panny Ówiklińskiej, która wczoraj w niezwykle dobrem była usposobieniu, jak gdyby chciała dowieść tym wszystkim, co głośno wątpili o powodzeniu operetki w ogrodzie — i dowiodła rzeczywiście, że sumienna i dobra artystka umie zwalczyć i te niemiłoknione niedogodności, jakie połączone są ze sceną urządzoną na otwartem powietrzu. Pan Eker z niewielkiej swej roli umiał wyciągnąć wiele naturalnego komizmu, a p. Wojnowska i p. Ignatowski bardzo szczęśliwie dopełniali całości. Pozostaje nam wspomnieć jeszcze o dwóch osobach, które wczoraj po raz pierwszy widzieliśmy na scenie: panna Włodarska w roli *Panny L'Ange*, o ile sądzić można z tego, jakoby egzaminacyjnego wystąpienia, posiada głos wprawdzie nie wielki, ale nader sympatyczny. Czysta intonacja, wymowa jasna, są to niezaprzeczone zalety, które przy umiejętnem wzmocnieniu niższych tonów skali jej głosu, mogą uczynić z panny W. silną podporę naszej operetki. Radzilibyśmy jednak wystrzegać się niestosownego akcentowania pierwszej zgłoski wyrazów, szczególnie w spółgłoskach *z, r, cz*. W grze pana Dylińskiego (Larivaudière) zauważyliśmy dobry materiał, który podniesiony odpowiednimi studjami, może być pożytecznym nabytkiem dla tutejszej sceny. W końcu zaznaczyć musimy, że cała opera trzymana była wczoraj w nader powolnem tempo, co wywierało uderzającą sprzeczność z żywością samej akcji.

— Jeszcze raz zmuszeni jesteśmy powrócić do domu p. Süssera przy ulicy Grodzkiej, aby przypomnieć budownictwu miejskiemu, że w dziedzińcu tego domu istnieje zawalony kanał, który od trzech tygodni wyciekuje zmiłowania i jakiegokolwiek reperacji, a tymczasem gnijące w nim ścieki zatrująją powietrze, z wzrastającym z każdym dniem niebezpieczeństwem dla zdrowia mieszkańców tak téj jak i sąsiednich kamienic.

☉ W Muzeum Techniczno-przemysłowem dziś w piątek otwartą została Wystawa rysunków i drzeworytów uczenic — trwać będzie przez Piątek, Sobotę i Niedzielę. — Wstęp wolny dla publiczności od godz. 11 do 5ej.

△ Widzimy potrzebę powtórzenia wiadomości, raz już przez nas podanej, że koncerta orkiestry wojskowej *istnieją ciągle* w Ogrodzie Strzeleckim i przez całe lato urządzone będą w dniu przedstawień teatralnych, a rozpoczynają się o godz. 5 po południu. Dla osób niechęcych znajdować się na przedstawieniu, cena wstępu do ogrodu pozostała taka sama jak dawniej.

× Szczególny zaiste wypadek letargu zdarzył się świeżo przed kilku tygodniami i całe szczęście że nie zakończył się pogrzebem. W majątności bowiem B. około Częstochowy, właściciel tych dóbr pan W. zachorował i umarł... ale tylko pozorną śmiercią, którą jednakże wzięto

za rzeczywistą. Skutkiem tego wydane zostały rozporządzenia co do pogrzebu. Aby mieć wyobrażenie o położeniu osoby dotkniętej letargiem, dosyć tylko jest posłuchać pana W. opowiadającego to zdarzenie. Słyszał on wszystko co tylko mówiono, a nawet owe najstraszniejsze słowa: „za godzinę będzie można przykryć trumnę wiekiem i zasrubować, a następnie pochować“. Szczęściem przy dopełnianiu pierwszego rozkazu, śpiący dał znak życia, wstrzymano zatem pogrzeb i pozornie zmarły pozostał jeszcze w tym stanie przez szesnaście godzin. Po upływie tego czasu, przebudził się, a że nie umarł, dowód najlepszy, iż przejeżdżając przed tygodniem do Ems przez Warszawę, sam opowiadał to zdarzenie.

✕ W zeszły wtorek (21 b. m.) p. Ludwik Olewski, były majster kuśnierski, wyratował 5-letniego chłopczyka, tonącego po za wałem rogałkowym na Grzegórkach, a to za pomocą gruntówki (rodzaj wędki).

☺ Dowiadujemy się, że od 1 lipca r. b. p. Teodor Żychliński występuje z redakcji *Kurjera poznańskiego*.

☉ W teatrze letnim, urządzony już został bufet, o potrzebie którego uczyniliśmy wzmiankę w środowym numerze *Kroniki*.

☉ Pomimo ciągłych przestróg o ostrożnem obchodzeniu się z naftą, ciągle jednak wypadki przekonywają, jak ludzie mało przywiązują wartości do tych ostrzeżeń. Niedawno oto w gubernji Kijowskiej w domu jednego cudzoziemca G., zdarzył się straszny z tego powodu wypadek. W domu tym bowiem kilka osób gości grało z gospodarzem w karty. Było już po północy; żona gospodarza dostrzegłszy, że na stole dopała się lampa, obudziła służącą i kazała jej dolać nafty do lampy, a sama poszła spocząć. Służąca zaspana zdjęła ze stołu lampę i zostawiła w rogu pokoju a na stół postawiła świecę. Następnie przyniosła w blaszance nieomal pud nafty, zdjęła szkło z lampy i nie zagasiwszy knota, lała naftę z pudowej blaszanki wprost na ogień. Nafta wybuchnęła jak proch, rozerwała blaszankę, obryzgała franki u okien, drzwi, meble, a lawa ognista rozlała się po podłodze. W jednej chwili cały pokój był w ogniu, a następstwem tego była śmierć gospodarza domu i służącej z silnego poparzenia się. Nadto wszyscy bez wyjątku w pokoju ulegli również silnemu poparzeniu. Dzięki energicznemu usiłowaniu ludu, który się zbiegł, dom został ocalony, lecz wszystko, co było w pokoju, opaliło się lub spaliło, w tej liczbie i pieniądze.

○ Pierwsze przedstawienie w Teatrze Polskim w Poznaniu przyniosło dochodu (po cenach podwyższonych) **tysiąc czterysta** talarów.

○ Cesarz rosyjski przybywa do Warszawy 30 bm. i zabawi tam do 4 lipca, w którym to dniu wyjechać ma do Petersburga.

f Jutro w Teatrze letnim wyborna, nadzwyczaj wesoła i prawdziwie ogródkowa komedia, w króciutkich pięciu aktach p. t. *Kapelusz słomkowy*.

☺ Do spisu wychodzących w Krakowie czasopism dodać musimy: *Przegląd etnograficzno-historyczny i literacki*, *Gazeta stenograficzna (litografowana)*, *Krynica* (która w tym roku wychodzi co tydzień) *Przegląd miesięczny* i *Nowy dziennik mód*. Wychodzi zatem razem nie 12 lecz 17 czasopism. *Przegląd miesięczny* jest właściwie tylko wyciągiem z *Przeglądu Polskiego* a *Nowy dziennik mód* z *Dziennika mód*. W pierwszym bowiem opuszczanym bywa przegląd polityczny, w drugim zaś cała część

beletrystyczna. Oba te czasopisma drukują się tu dla Królestwa Polskiego.

‡ Wczoraj około godz. 3 z południa chłopiec wiozący cegłę przez ulicę Zwierzyniecką, zdrzymnął się i spadł pod koła, które zdruzgotały mu piersi. Podniesiono go bez życia.

— Wczoraj na przedstawieniu w teatrze letnim znajdowało się osób 500.

— Dziś rano (godz. 8) ciepła stopni 18 R. Północna strona nieba zachmurzona. Wiatr dość silny Półn. W. Wczoraj wieczorem ciepła stopni 28 R.

Kronika zagraniczna.

— Jak się narody dźwigają z upadku, najmówniejszy mamy przykład na Francji, której handel zagraniczny w ciągu pierwszych pięciu miesięcy r. b. przedstawia się w następujących cyfrach:

Przez pięć miesięcy (Styczeń—Maj) r. b. wprowadzono do Francji różnych towarów w ogólnej wartości

1,391.747,000 fr.

wywieziono w wartości . . . 1,608.193.000 fr.

ogólny zatem obrót w handlu zagranicznym wynosił . . . 2,999.940.000 fr.

czyli w porównaniu z r. 1874 więcej o 193 miliony, a o 561 milionów więcej, aniżeli w ciągu pierwszych pięciu miesięcy r. 1869, który był ostatnim normalnym rokiem Cesarstwa. Niedosyć jeszcze na tem; przez styczeń, luty, marzec, kwiecień i maj r. b. wpłynęło tąż drogą do Francji złota i srebra za 446.000.000 frank. wywieziono zaś tylko za 80 milionów — przybyło więc i pozostało w kraju gotowizny w złocie i srebrze za 366 milionów franków!.. Żadne inne państwo w Europie nie pochłubi się zapewne takim bilansem.

□ Liszt prowadzi z wielką dokładnością dziennik, który wzrósł dotychczas do kilku tomów objętości — lecz żadne oko obce, nawet najbliższych przyjaciół artysty, nie zdołało wcisnąć się w te tajemnicze zwierzenia, które dopiero po jego śmierci staną się łupem ciekawego świata. Podobno Bilow ma być testamentem Liszta przeznaczony do uporządkowania i wydania tego dziennika.

— Minister wyznań i oświecenia, Dr. Stremayer bawi obecnie w Ołomuńcu. Sprawozdawca wychodzącego tam dziennika *Neue Zeitung* opisuje następującą scenę podczas jakiejś uroczystości w kościele Panny Marji. „Kiedy po Agnus Dei jeden z celebrantów podał ministrowi monstrancję z relikwią krzyża św. do pocałowania, minister skłonił się tylko, ale relikwiarza nie ucałował; kiedy zaś powtórnie podano mu monstrancję, poruszeniem głowy dał poznać najwyraźniej, iż nie życzy sobie ceremonji całowania zadość uczynić; natomiast sąsiad ministra, namiestnik br. Possinger okazał się wobec krzyża pokorniejszym i z całym przejęciem przycisnął usta do szkła, po za którym znajdowały się ś. relikwie.“ *Tages Presse*, podająca tę wiadomość, dziwi się bardzo, że nawet w razie prawdziwości tej pogłoski, przywiązują do niej tyle znaczenia, chociaż sama wiele wierzyć jej nie chce.

+ Węgierski dziennik urzędowy ogłasza licytację, na której zostanie sprzedany dom niejakiego Stefana Paulowitza, oszacowany na 2 guld.! Oficjalny organ dodaje,

że rzeczony dom może być sprzedany także niżej ceny szacunkowej. Licytujący muszą złożyć 10% wadium (20 cent.), a wypłata może nastąpić także ratami. Gdybyśmy nie wyczytali tego w dzienniku urzędowym, sądzilibyśmy, że to żart. Co to musi być za świetna budowa, skoro ją oszacowano na 2 guldenty.

— D. 20 b. m. spadł w Insbrucku tak wielki śnieg, iż zamienił lato najzupełniej w zimę. Dzień przedtem lały deszcze strumieniem, wskutek czego Inn znacznie się podniósł.

— Komu się teraz jeszcze order nie dostanie? Na dniu 15 b. m. został w Hietzing pod Wiedniem ozdobiony srebrnym krzyżem zasługi Jan Fithrkrantz w uznaniu długoletnich rzetelnych zasług w zawodzie kelnerskim, jako najstarszy kelner Wiednia.

Rozmaitości.

¶ O małpach Soko ciekawe szczegóły pozostawił Livingstone. — Dorosły Soko — powiada — mógłby posłużyć za model do postaci czarta. Ma w sobie coś niesłychanie szpetnego, wstrętnego, dzikiego. Jasnożółta cera jego policzków mocno odbija szkaradny zarost, a mianowicie wąsy i bokobrody; niska skroń mocno ustępuje w tył a długie uszy sterczą po nad głową. Zęby ma prawie takie jak człowiek, tylko potężnie rozwinięte trzonowe, świadczą o zwierzęcej naturze. Ręce, a zwłaszcza dłonie tej małpy w niczem się nie różnią od rąk ludzi okolic, w której ona przebywa. Jeśli stąpa prosto natenczas ręce kładzie na głowie, jak gdyby przez to nadać chciał więcej pewności całej swej postawie. Nic wtedy nie ma w sobie z „gentlemana“ za jakiego go mają krajowcy, przeciwnie, wygląda wstrętnie. Plemię murzyńskie Munjuema uważa to zwierzę za bardzo roztropne i powiada o niem: „Soko jest człowiekiem i nie ma w sobie ani jednej złej żyłki“. Niektóre plemiona murzyńskie wierzą nawet, że zmarli z pośród nich ludzie zmartwychpowstają w postaci Soków. Małpy te są nader zmyślne, chytre i bystre mają oko, dlatego nie można ich nigdy podejść z przodu. Ubijają je strzelbą lub oszczepem z tyłu jedynie. Częstość one same podchodzą człowieka, nigdy wszakże kobiet; a mężczyźni nigdy w złych zamiarach. Bezbronnym nic złego nie robią a tylko jeśli ranione zostały, rzucają się na przeciwnika i pochwywszy go za ręce odgryzają mu palce, które natychmiast wypluwają, poczem kilkakrotnie uderzają swą ofiarę w twarz i puszczają wolno. Oszczep lub strzałę, którą został skaleczony, wyciąga Soko sam, lecz nigdy jej nie używa. Tak jest silny, że częstość zwycięzko wychodzi z walki z lampartem. Chwyta przeciwnika za przednie łapy i rozszarpuje je potężną swą szczęką, poczem wdrapuje się na drzewo, gdzie jęczy i stęka długo, lecz najczęściej wylizuje się z ran, podczas gdy lampart ginie. Z lwem trudniejsza sprawa; król zwierząt odrazu zabija Soka, odrywa mu członki, lecz go nie zjada. Livingstone miał młodą samicę małpę tego rodzaju, którą otrzymał od murzynów w upominku i która dała się oswoić zupełnie.

